

На шляху до людиноцентризму

Проблеми реалізації державно-управлінських і суспільних реформ у контексті процесів глобалізації та євроінтеграційних перспектив України розглянули учасники щорічної всеукраїнської науково-практичної конференції «Модернізація державного управління та європейська інтеграція України», яка відбулася в Національній академії державного управління при Президентові України (НАДУ).

Олександр МАЛІЄНКО, [Віче](#) №9, 2013

У вступному слові **президент НАДУ, академік Української академії наук з державного управління Юрій КОВБАСЮК** підкреслив, що стратегічною метою державно-управлінської науки має бути системний науковий супровід реформ в аспекті модернізації державного управління та його максимальне наближення до ефективних управлінських практик Європейського Союзу. Такий підхід зумовлено не лише нагальною потребою в оновленні національної системи державної влади з використанням передового зарубіжного досвіду, а й переходом євроінтеграційних планів у площину практичних дій. «Бути повноправним членом європейської родини – це для нас не лише честь, а й насамперед велика відповідальність», – зазначено у вітанні глави держави Віктора Януковича учасникам конференції, яке виголосив **заступник глави адміністрації Президента України Сергій ЛАРІН**.

Пленарне засідання й робота секцій засвідчили досить високий рівень теоретичного розроблення засад якісних перетворень у різних сферах суспільного життя країни. Водночас у контексті наукової доповіді, представленої Юрієм Ковбасюком, і виступів простежується великий розрив між проголошеним курсом на творення нової демократичної моделі політичної системи європейського зразка та реаліями функціонування нинішньої системи влади в державі. У доповіді, зокрема, наведено таку низку системних недоліків державного управління: надмірна централізація, закритість від суспільства, відірваність від потреб громадян, корупція тощо.

Очевидно, що для подолання «бар'єрів» між проголошенням необхідності змін і практичним втіленням цих змін у життя потрібний досить потужний стимул. Таким стимулом можна вважати підготовку до підписання в листопаді цього року Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом, адже в цьому процесі європейські стандарти стають для нас важливим і цілком конкретним орієнтиром.

Наприклад, нові підходи до соціальної політики передбачають відмову від практики, коли виконавча влада насамперед опікується інтересами держави, а не людини. В основі нової соціальної стратегії має бути адресність, справедливість, задоволення потреб кожної людини. «Сучасне розуміння держави в контексті європейських стандартів пов'язане з переходом від державоцентризму до людиноцентризму, із запровадженням ідеології служіння держави своїм громадянам», – наголосив Юрій Ковбасюк.

Водночас промовець і учасники обговорення доповіді зазначали, що не можна «механічно переносити» на вітчизняний ґрунт досвід соціальних практик розвинених країн. Потрібно враховувати національну специфіку, національні інтереси, а також нові виклики, пов'язані із сучасними суперечливими процесами глобалізації.

Голова Національного агентства України з питань державної служби В'ячеслав ТОЛКОВАНОВ у виступі зазначив, що наша держава стала лідером серед країн Східного партнерства у співробітництві з Євросоюзом за програмою Твінінг. Упродовж семи років ми реалізуємо 58 проектів, 19 із яких уже успішно завершено. Надалі, за його словами, особливого значення для розвитку академії матиме проект «Посилення навчального та наукового потенціалу Національної академії державного управління при Президентові України», який перебуває на стадії підготовки детального технічного завдання.

Керівник Представництва Фонду Ганса Зайделя в Україні Сергій ЗАГОРНИЙ зауважив, що проекти фонду спрямовані на впровадження європейських стандартів і демократичних принципів у роботу органів державної влади. «Запозичення європейського досвіду реформування державного управління тільки прискорить цей процес», – резюмував він.

Директор неурядової громадської організації «Центр порівняльної політики» Павло КУТУЄВ порадив не обмежуватися європейським досвідом, а взяти на озброєння й досвід

інших регіонів, зокрема країн Східної Азії. Азійська мозаїка включає динамічні економічні процеси, які певною мірою можуть бути простимульовані навіть диктаторськими режимами. Не випадково в обіг увійшло визначення «диктатура розвитку». Ці приклади свідчать, що власне держaparат може відіграти роль каталізатора модернізації, стати рушієм позитивних змін.

Гість із Польщі, **директор Національної школи публічного адміністрування Ян ПАСТВА та директор Латвійської школи публічного адміністрування Едіт КАЛНІНА** повели мову не так про досвід реформування системи державного управління у своїх країнах, як про перешкоди й проблеми, що виникають на цьому шляху. Створення в Польщі сучасних демократичних інституцій, за словами пана Пастви, було відповіддю на запит суспільства. Однак замінити стару номенклатуру на плюралістично налаштованих управлінців і перейти на західноєвропейські стандарти, без чого інтеграція втрачає сенс, виявилось непросто. Підписавши Угоду про асоціацію з Євросоюзом іще 1991 року, Польща стала повноправним членом ЄС тільки через 13 років.

А в Латвії через згортання бюджетного фінансування систему підготовки управлінців довелося перевести на комерційну основу. «Наш навчальний заклад проводить нині лише тренінги та консультації для чиновників і центральних органів влади, і муніципалітетів», – сказала Едіт Калніна. Школа публічного адміністрування працює в умовах конкуренції з надання таких послуг і стала, за визначенням її керівника, клієнтоорієнтованою. Сьогодні в ній готують державних службовців для роботи в європейських структурах на період головування Латвії в ЄС у 2015 році.

Перший віце-президент Національної академії педагогічних наук України, академік НАПН, національний експерт з реформування вищої освіти в Україні Володимир ЛУГОВИЙ вважає, що НАДУ спроможна готувати лідерів не тільки національного, а й міжнародного рівня. Він запропонував нові орієнтири для розвитку головного вищого навчального закладу України в системі підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації державних службовців і посадових осіб місцевого самоврядування, щоб академія змогла відповідати стандартам світового рівня, посіла найвищі сходинки за міжнародними рейтингами освіти.

А на думку **Валерія ЧАЛОГО, заступника генерального директора Українського центру економічних і політичних досліджень імені О. Разумкова**, виступ якого завершив пленарне засідання, Україна сьогодні не готова до інтеграції в міжнародні співтовариства саме через брак кадрів необхідної кваліфікації. За його словами, для роботи, наприклад, у Європарламенті та інших європейських структурах у нас не вистачить не тільки фахівців, а й навіть перекладачів. Проте часу для їх підготовки достатньо. (Ця теза з натяком на приклад Польщі викликала похвалу в залі.) В. Чалий також висловив думку, що модернізація державної служби не може проводитися ізольовано, досягти позитивних результатів можливо лише за умови комплексного реформування, включаючи економічну сферу, судову систему та інші державні інституції.

Джерело: <http://www.viche.info/journal/3663/>